

Retaule de Sant Isidre de l'església de Valldeperes

Navàs

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: A l'església de Santa Fe de Valldeperes. Sector nord-oest del terme municipal. Antiga quadra de Valldeperes, pertanyent a l'antic terme del castell de Castelladral. Actual parròquia de la Coromina (Cardona).

Emplaçament Carretera a Cardona (C-55), al km. 57,9 (al polígon La Cort, de Cardona), pista asfaltada en direcció est i després nord-est, uns 2,5 km.

Alçada: 480

Coordenades:

Latitud: 41.90808

Longitud: 1.73135

UTM Est (X): 394781

UTM Nord (Y): 4640349

Classificació

Número de fitxa 08141 - 194

Àmbit: Patrimoni moble

Tipologia Objecte

Estil / època: Modern Barroc

Segle XVII

Any 1660

Autoria de l'element: Josep Generes (escultor)

Estat de conservació Bo

Protecció Legal

Tipus de protecció: BCIL

Observacions protecció: Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 39.01.EA. Núm. registre BCIL: 13929-I Publicació DOGC: 29/04/2019

Data aprovació: dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés Restringit
Ús actual: Religiós
Titularitat Privada accessible
Titular: 08140A011000230000IB
Fitxes associades:

[Església de Santa Fe de Valldeperes](#)

[Retaule del Roser de l'església de Valldeperes](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dt., 23/03/2021 - 10:28

Descripció

Retaule de fusta, tallat, daurat i policromat pertanyent a l'època del barroc que es troba a l'interior de l'església de Santa Fe de Valldeperes (concretament, a la capella sud), dedicat a sant Isidre i sant Galderic. El retaule, de dimensions modestes, s'estructura verticalment en una base o pedestal, predel·la, un pis i àtic, amb la figura del Pare Etern al coronament i altres elements de remat. La franja central consta de tres carrers o registres.

El retaule és datat el 1660 i correspon a la primera etapa de la retaulística del barroc, que es caracteritza per adoptar un caràcter encara molt narratiu, amb una disposició més aviat plana i amb un tipus de columnes en forma semblant a un balustre, en aquest cas amb capitells mixtes.

L'especialista en escultura barroca Joan Bosch descriu aquest retaule com una peça modesta i de to artesanal, però que destaca per la riquesa temàtica. Un fet curiós és que comparteixen titularitat els dos sants protectors de la pagesia: Galderic, que era el tradicional de la pagesia catalana, i Isidre, el sant madrileny que la monarquia hispànica va promoure al segle XVII com a patró unificat dels pagesos a tots els seus regnes. Les figures dels dos sants ocupen les fornícules centrals. Galderic té com a atribut una agullada (bastó llarg), mentre que Isidre té una rella (mena d'aixada). Probablement, però, no són les imatges originals, sinó que s'hi van col·locar després de la guerra. Al damunt en una fornícula hi ha una imatge de santa Bàrbara, protectora contra els llamps i molt popular a pagès. A l'escena principal de l'esquerra s'hi representa un episodi miraculós de sant Galderic, conjurant una tempesta que amenaçava la collita d'uns pagesos, quan ja estaven a punt per batre a l'era. L'escena de la dreta està dedicada a un miracle també molt popular, en aquest cas de sant Isidre, quan uns àngels van llaurar uns camps amb dos bous mentre ell pregava.

També són interessants les escenes de la predel·la: una singular recreació del trasllat de les relíquies de sant Galderic de la regió de Tolosa del Llenguadoc a Sant Martí del Canigó, que va tenir lloc al segle XI, o del Canigó al monestir de Sant Pau del Camp a Barcelona el 1654. Un altre detall curiós és que a la part inferior dreta hi apareix una figura que possiblement és un benefactor del mas Sunyer (situat al costat de l'església) que devia contribuir en les despeses del retaule.

Al centre del retaule hi ha inscrita la data 1660, que correspon al moment de la seva realització. Fins fa poc no es coneixia cap notícia documental d'aquest retaule, però el 2015 un grup d'investigadors encapçalat per l'especialista Joan Bosch van identificar-ne l'autor, que és l'escultor manresà Josep Generes. Aquesta recerca forma part del projecte "Solsonès\Barroc" promogut pel Consell Comarcal i amb la col·laboració del Bisbat de Solsona. D'aquest autor se'n coneixen diverses obres que es troben principalment al Museu Comarcal de Manresa, però aquesta és l'única que es conserva in situ.

Observacions:

Informació facilitada pels propietaris

Història

L'església de Santa Fe de Valldeperes ja existia l'any 977, és d'origen romànic i al segle XVII s'hi van realitzar diverses reformes tot afegint-s'hi dues capelles laterals. La de migdia, on es situa el retaule de sant Isidre, té inscrita la data de 1658. D'aquesta època es conserven dos retaules situats a les capelles laterals. Un és dedicat a la Mare de Déu del Roser, d'època renaixentista i posterior a 1610, d'autor desconegut. L'altre és el retaule de Sant Isidre, que data de 1660. A l'altar major hi havia el retaule principal, sota l'advocació de Santa Fe, construït durant el segle XVIII i cremat durant la Guerra Civil de 1936. Se n'han conservat, però, les imatges escultòriques de santa Fe i dels sants metges (sant Cosme i sant Damià), per bé que molt restaurats. Durant els fets anticlericals de la Guerra Civil, abans que arribessin els escamots revolucionaris la família Sunyer va poder desmuntar i amagar el retaule del Roser, que es va salvar intacte. El de Santa Fe fou pràcticament destruït i el de sant Isidre va sofrir algunes destruccions.

El retaule de Sant Isidre i Sant Galderic és l'únic del qual se'n coneix l'autoria, que correspon a Josep Generes, segons s'ha pogut determinar en el recent estudi que ha dut a terme l'especialista Joan Bosch, dins el projecte "Solsonès\Barroc". La nissaga dels Generes és originària d'un mas pròxim a Sant Benet de Bages. En un principi eren fusters i més tard es van reconvertir en artesans escultors. Al segle XVII van esdevenir la nissaga més activa entre el que s'ha anomenat l'escola manresana d'escultura barroca. La seva trajectòria es pot resseguir a partir de tres mestres: Joan Generes, Josep i Lluís Generes. Josep Generes va fer el seu aprenentatge al taller del reputat Joan Grau. Més tard s'establí pel seu compte i va treballar, entre d'altres llocs, al monestir de Sant Benet de Bages, a l'església del Carme de Manresa o a Castellfollit del Boix. Al final de la seva trajectòria havia assolit un prestigi notable com a escultor.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". *Història del Bages*, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 178.

BARBERÀ, Jaume (2019). "Santa Fe de Valldeperes", *El Butlletí. Amics de l'Art Romànic del Bages*, núm. 189 (maig-agost, 2019), Manresa, p. 7-9. (<http://aarb.cat/publicacions/189.pdf>)

JUNYENT, F.; MAZCUÑÁN, A. (1984). "Santa Fe de Valldeperes". *Catalunya Romànica*, El Bages, Vol. XI. Barcelona, p. 351.

ACN (2015). "Identifiquen un retaule del segle XVII de Valldeperes com a obra del manresà Generes", *Regió7* (16/12/2015), Manresa

Enllaços d'interès:

[ACN \(2015\). "Identifiquen un retaule del segle XVII de Valldeperes com a obra d..."](#)

